

Academy) та Раді захисту науковців, які опинилися під загрозою (CARA) за наданий грант «Дослідники, які опинилися в ситуації ризику», який уможливив стажування в Університеті м. Йорк із серпня 2022 року.

ЛІТЕРАТУРА

1. Каліберда Н., Осадча О. Сучасні підходи до вивчення іншомовного академічного письма студентами немовних факультетів. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2021. Том 20. № 2. С. 261-270.
2. Карпенко Н. М., Смелянська В. В. Інтегрований підхід до формування компетентності в іншомовному академічному письмі студентів 1-го курсу мовних факультетів. *ScienceRise: Pedagogical Education*. 2019. №3(30). С. 18-22.
3. Кузнєцова О. В., Тарасова С. О. Академічне письмо: проблеми та шляхи вирішення. *Методичні та психолого-педагогічні проблеми викладання іноземних мов на сучасному етапі: шляхи інтеграції школи та внз: Матеріали ІХ Міжнародної науково-методичної конференції. Харків, 28 квітня 2017 року*. Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2017. С. 89-91.
4. Dr Ursula Lanvers. URL: <https://www.york.ac.uk/education/our-staff/academic/ursula-lanvers/#research-content> (дата звернення 11.10.2022).
5. New Directions in Educational Research - EDU00014H. URL: <https://www.york.ac.uk/students/studying/manage/programmes/module-catalogue/module/EDU00014H/2022-23> (дата звернення 11.10.2022).

УДК 378.6:61.016:616.31-085:37.091.321:005.6

Л.І. Ляшенко, Л.М. Лобач, З.Ю. Назаренко,
С.А. Павленко, Н.М. Браїлко, І.М. Ткаченко

Полтавський державний медичний університет, Україна

ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ СТРАТЕГІЙ І КОМПЕТЕНТНОГО ПІДХОДУ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті розглянуті сучасні погляди на методи та форми активного навчання та підготовку спеціалістів. Виділені структурні складові активних методів навчання, побудованих на взаємодії теорії та практики. На прикладі кафедри пропедевтики терапевтичної стоматології Полтавського державного медичного університету продемонстровано позитивний досвід застосування активних методів викладання студентам при вивченні дисципліни «Пропедевтика терапевтичної стоматології».

Ключові слова: методи активного навчання, форми активного навчання, підготовка спеціалістів.

Modern views on the methods and forms of the active teaching and preparation of specialists are considered. The structural constituents of active methods of teaching, built on cooperation of theory and practice are selected. On the example of department of propedeutic of therapeutic stomatology of the Poltava state medical university in Ukraine positive experience of application of active methods of teaching with the education seeker at the study of discipline of «Propedeutic of therapeutic stomatology» is shown.

Key words: methods of active teaching, forms of active teaching, training specialists.

Сучасна вища медична школа знаходиться в руслі пошуку і впровадження нових методів і технологій, спрямованих на реалізацію основних стратегій компетентного підходу, виховання всебічно і гармонійно розвиненої особистості з активною соціальною орієнтацією в житті [5].

Основна мета навчання — підготовка високо кваліфікованих спеціалістів на рівні, який дозволить працювати за обраним фахом у будь якій країні світу.

Одна з найважливіших проблем дидактики – навчання, залишається актуальною як в теоретичному, так і безпосередньо в практичному плані. Залежно від її рішення перебувають сам навчальний процес, діяльність викладача і здобувачів освіти, а отже і результат навчання у вищій школі в цілому. Тому сучасна ситуація в підготовці фахівців вимагає докорінного змінення стратегії і тактики навчання у вузі [1].

Актуальність проблеми методології та дидактики навчання і виховання у медичному вузі полягає в тому, що до теперішнього часу відсутня обґрунтована теорія змістовних основ професійної освіти. Головними характеристиками випускника будь-якого освітнього закладу є його компетентність і мобільність. У цьому зв'язку акценти при вивченні навчальних дисциплін переносяться на сам процес пізнання, ефективність якого повністю залежить від пізнавальної активності самого здобувача освіти. Успішність досягнення цієї мети залежить не тільки від того, що засвоюється (зміст навчання), але і від того, як засвоюється – індивідуально або колективно, в авторитарних або гуманістичних умовах, з опорою на увагу, сприйняття, пам'ять або на весь особистісний потенціал людини, з допомогою репродуктивних або активних методів навчання [5].

Навчання здобувачів освіти в медичних вузах має суттєві особливості.

Оскільки в Полтавському державному медичному університеті навчаються, крім українських здобувачів освіти - іноземці, які в майбутньому будуть працювати за межами України, тому навчальний процес орієнтований на вищу освіту за кордоном. У всьому світі все більше уваги приділяється якості освіти, тому необхідно дотримання міжнародних освітніх стандартів.

Метою статті є демонстрація позитивного досвіду застосування активних методів роботи зі здобувачами освіти при вивченні профільних предметів.

Активне навчання - одне з найпотужніших напрямків сучасних педагогічних шукань. Цілком очевидно, що в освітньому процесі педагог має багатий арсенал контактних точок свого професійного потенціалу. В першу чергу, його зусилля спрямовані на формування механізмів свідомості. При цьому викладач використовує інструментарій належного програмування і формування психічних образів, активізації пізнавальних процесів і цілеутворення – адекватних майбутньої професії здобувачів освіти і її реальним завданням в практичній діяльності [2].

Під активізацією навчальної діяльності розуміється цілеспрямована діяльність викладача, яка спрямована на розробку та використання таких форм змісту, прийомів і засобів навчання, які сприяють підвищенню інтересу, самостійності, творчої активності здобувача освіти в засвоєнні знань, формуванні умінь, навичок в їх практичному застосуванні, а також у формуванні здібностей прогнозувати виробничу ситуацію і приймати самостійні рішення [4].

Активне навчання відрізняється від звичайного (пояснювального) навчання рядом особливостей, до яких, перш за все, відноситься активізація розумової діяльності здобувача освіти шляхом формування спеціальних умов, які сприяють цій активізації незалежно від їх бажання. Крім того, важливою умовою активних освітніх форм є стійкість і неперервність розумової діяльності учасників за допомогою подовження часу активного включення або за допомогою спонтанної, але дуже глибокої роботи думки, що дозволяє зберігати активність впродовж деякої перерви між активною роботою.

Гарна методика викладання забезпечує єдність інтересів викладача і здобувача освіти на основі з'єднання необхідності вивчення будь-якої дисципліни з переконанням цієї необхідності. У цьому відношенні методи активного навчання є одним з найбільш перспективних шляхів вдосконалення професійної підготовки фахівців. В даний час у вищій школі широко використовуються в навчально-виховному процесі наступні методи активного навчання: проблемний, діалоговий, ігровий, дослідницький, модульний, опорних сигналів, критичних ситуацій, автоматизованого навчання і т.д. Ці та інші методи активного навчання діляться на дві групи: а) імітаційні; б) неімітаційні. А імітаційні, в свою чергу - на ігрові та неігрові. Сюди ж включають науково-дослідну роботу здобувачів освіти, комплексне курсове та

дипломне проектування, виробничу практику та інше.

Активні форми занять – це такі форми організації навчально-виховного процесу, які сприяють різноманітному (індивідуальному, груповому, колективному) вивченню (засвоєнню) навчальних питань (проблем), активній взаємодії учнів і викладача, живому обміну думками між ними, націленому на вироблення правильного розуміння утримання досліджуваної теми та способів її практичного використання.

Активні форми та методи нерозривно пов'язані один з одним. Їх сукупність утворює певний вид занять, на яких здійснюється активне навчання. Методи наповнюють форми конкретним змістом, а форми впливають на якість методів.

Якщо на заняттях певної форми використовуються активні методи, можна добитися значної активізації навчально-виховного процесу, зростання його ефективності. У цьому випадку сама форма занять набуває активний характер.

При використанні активних методів відбувається взаємодія викладача зі здобувачем освіти, спрямована на виховання та самовиховання компетентного фахівця-професіонала. Підхід до взаємодії зі здобувачем освіти, заснований на користуванні активних методів, включає чотири структурних складники.

Перша - спонукальна причина, фактори, що обумовлюють вибір здобувачем освіти або викладачем того чи іншого методу для ефективного засвоєння дисципліни.

Друга - ментальна, яка розкриває смисли, цінності, норми, установки, які регулюють поведінку учасників взаємодії.

Третя - процесуальна, визначає особливості педагогічної взаємодії, послідовність його розвитку (цілі, зміст, схеми і сюжети взаємодії, рольові позиції).

Четверта - результативна, що впливає на результати освітницького процесу.

Здобувач освіти прагне підвищити ефективність своєї навчальної діяльності за рахунок її більш раціональної організації (наприклад, використовує схеми, опорні конспекти, написання навчальної історії хвороби і т.д.).

Завдання викладачів кафедри пропедевтики терапевтичної стоматології, використовуючи активні методи в педагогічній практиці, знайти необхідний системний підхід взаємодії зі здобувачем освіти. Викладачі кафедри активно використовують у своїй діяльності як традиційні підходи до навчання, так і сучасні активні методи роботи.

Раніше для більшості лекцій використовувалася традиційна система передачі інформації у вигляді інформаційної лекції. В результаті пошуку нових можливостей реалізації відомого в дидактиці принципу наочності, зміст якого змінюється під впливом даних психолого-педагогічної науки, форм і методів активного навчання, в останні роки на кафедрі викладання лекційного матеріалу проводять у вигляді лекції-візуалізації.

На користь цього типу лекцій свідчить те, що здатність перетворювати усну і письмову інформацію у візуальну форму є професійно важливою якістю майже всіх фахівців.

Підготовка лекції-візуалізації викладачем полягає в перекодуванні, переконструюванні навчальної інформації по темі лекційного заняття у візуальну форму для пред'явлення здобувачам освіти через технічні засоби навчання-мультимедійний проектор.

Читання такої лекції зводиться до зв'язного розгорнутого коментування викладачем підготовлених візуальних матеріалів, повністю розкривають тему даної лекції. Лекцію-візуалізацію ми використовуємо на етапі введення здобувача освіти в новий розділ, тему або дисципліну.

Підготовка викладача до лекції полягає в тому, щоб закласти в її зміст певну кількість помилок змістового характеру. Помилки старанно «замасковані», але типові

для учнів. Завдання здобувачів освіти полягає в тому, щоб протягом лекції відзначати в конспекті помічені помилки і називати їх в кінці лекції. На розбір помилок дається 10-15 хвилин. Елементи інтелектуальної гри з викладачем створюють підвищений емоційний фон, активізують пізнавальну діяльність здобувачів освіти.

Особливість практичних занять полягає в тому, що вони вимагають активної участі здобувачів освіти. При цьому роль викладача зводиться до надання допомоги здобувачам освіти у міру просування через процес занять. Компетентний викладач повинен добре уявляти собі, що відбувається на кожній конкретній стадії навчального процесу і робити навчання більш ефективним для його учасників.

Працюючи в «малій групі», здобувачі освіти не тільки удосконалюють практичні навички (огляд пацієнта, пальпації, перкусії, зондування) при обстеженні слизової оболонки та твердих тканин ротової порожнини, спільно записують медичну картку хворого, але й вчаться один у одного. У них формується почуття відповідальності за навчальний процес, навички спільної роботи в командах, а також навички публічних виступів.

Подібне спілкування в процесі навчання являє собою специфічну систему взаєморозуміння і взаємодоповнення один одного для всіх учасників спільної діяльності. При такій формі міжособистісних відносин кожен здобувач освіти групи одночасно і вихователь і ученик. Все це формує в учнів якісно нове ставлення до предмета, почуття особистої співпричетності загальній справі, яким стає спільне оволодіння знаннями [3].

Отже, активні методи навчання дисципліни «Пропедевтика терапевтичної стоматології» при вмілому застосуванні дозволяють вирішити одночасно три навчально-організаційні завдання:

- 1) підпорядкувати процес навчання керуючому впливу викладача;
- 2) забезпечити активну участь в навчальній роботі як підготовлених здобувачів освіти, так і непідготовлених;
- 3) встановити безперервний контроль процесу засвоєння навчального матеріалу.

Підводячи підсумок, необхідно відзначити, що активізація процесу навчання здобувачів освіти сприяє самостійному мисленню, формуванню власних поглядів і думок, дозволяє чітко орієнтуватися в стрімкому потоці наукової, політичної та економічної інформації, аналізувати все різноманіття фактів і явищ повсякденного життя, дозволяє здобувачам освіти виробити активну життєву позицію.

ЛІТЕРАТУРА

1. Milerian V.Ie. Metodychni osnovy pidhotovky i provedennia navchalnykh zaniat u medychnykh vuzakh V.Ie. Milerian // - K.: Khreshchatyk, 2001. - 76 s.
2. Osvita v Yevropi u 2020-2030 rokakh. Prohnoz. Tochka dostupu <http://www.pontydysgu.org> 2010 01 crowd-sourcing-the-european-foresight-study-your=chance-to-be-an-expert/.
3. Pavlenko S.A. Rol vykladacha (NPP) v formuvanni Soft skills zdobuvacha vyshchoi osvity / S.A. Pavlenko, O.V. Pavlenkova., A.I. Sydorova., L.I. Liashenko // «Visnyk problem biolohii i medytsyny» - 2021. / Vyp. 3 (161) — S. 209-210.
4. Petrushanko V.M. Dystantsiina osvita v umovakh pandemii COVID-19 / V.M. Petrushanko, L.M. Lobach., L.I. Liashenko., A.V. Lemeshko., I.M. Tkachenko // Materialy navchalno-naukovoï konferentsii z mizh narodnoiu uchastiu «Realii, problemy ta perspektyvy vyshchoi medychnoi osvity», Poltava, 25 bereznia, 2021. - S. 207-209
5. Yanko N.V. Deiaki problemy praktychnoi pidhotovky maibutnykh likariv-stomatolohiv u zakladakh vyshchoi osvity Ukrainy / N.V. Yanko., L.F. Kaskova., S.Ch. Novikova., O.V. Khmil // «Visnyk problem biolohii i medytsyny» - 2021. / Vyp. 3 (161) — S. 212-214.